

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
32008951	IES Ramón Otero Pedrayo	Ourense	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Filosofía	4º ESO	3	105

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	5
4.1. Concrecións metodolóxicas	25
4.2. Materiais e recursos didácticos	26
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	26
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	26
6. Medidas de atención á diversidade	27
7.1. Concreción dos elementos transversais	28
7.2. Actividades complementarias	29
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	29
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	30
9. Outros apartados	30

1. Introducción

Esta programación de FILOSOFÍA está elaborada para o curso de 4º E.S.O do I.E.S Otero Pedrayo situado no barrio do posio no concello de Ourense.

O seu alumnado de E.S.O procede da contorna xeográfica e social de ese barrio e dalguns dos seus concellos limítrofes.

As familias do alumnado ocupanse preferentemente no sector servizos, existindo tamén un alto número de familias inmigrantes.

A materia impartirase ao alumnado de catro grupos, sendo un total de 16 alumnos e alumnas.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Buscar, interpretar, producir e transmitir correctamente información relativa a cuestións filosóficas, a partir do emprego contrastado e seguro de fontes, o uso e análise rigoroso das mesmas, e o emprego de procedementos elementais de investigación e comunicación, para xerar e transmitir xuízos e teses persoais, e desenvolver unha actitude indagadora, autónoma, rigorosa e creativa no ámbito da reflexión filosófica.	1-2-3	1	1	1-3	4	3	3	
OBX2 - Practicar o exercicio do diálogo filosófico de maneira rigorosa, crítica, tolerante e empática, interiorizando as pautas éticas e formais que este require, mediante a participación en actividades grupais e a través da formulación dialóxica das cuestións filosóficas, para promover o contraste e intercambio de ideas e o exercicio dunha cidadanía activa e democrática.	1-5		1		3	2-3		1-3
OBX3 - Entender o carácter plural das diferentes concepcións, ideas e argumentos en relación aos problemas fundamentais da filosofía, mediante a análise crítica das diversas teses relevantes e dos problemas fundamentais aos que estas responden para comprender as principais e fundamentais teorías filosóficas das máis importantes pensadoras e pensadores.	2-5					1-2-3		2
OBX4 - Comprender e analizar a personalidade humana, establecendo unha aproximación aos estudos da mente e da neurociencia, e vendo as implicacións da motivación, da afectividade e das emocións na súa conformación, a través da investigación e do diálogo entre a filosofía e a ciencia, para comprender e construír discursos sobre a reflexión filosófica acerca do ser humano ao longo da historia do pensamento.	1-2-3-5	1	2-5	1-2-5	3	1-3		1

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX5 - Coñecer e comprender os conceptos e estruturas básicos da cultura, a sociedade e a socialización reflexionando, en común, sobre a natureza cultural e social do ser humano, oralmente e por escrito, cunha actitude crítica, sendo empáticos, equitativos, mantendo un espírito construtivo e valorando o enriquecemento cultural que supón coñecer as aportacións culturais diversas.	1-2-3-5	3	5	3	3-4	1-2-3-4		1
OBX6 - Adquirir unha visión global da racionalidade humana como característica que nos distingue e nos permite situarnos e orientarnos no mundo, comprendendo e analizando as principais teses filosóficas sobre a capacidade que ten a racionalidade de fornecernos dun coñecemento axeitado do mundo, e valorando o ideal de verdade que perseguen as investigacións teóricas e sêrvelles de guía aos nosos afáns prácticos, para fortalecer no alumnado o espírito crítico e rigoroso á hora de analizar informacións, practicar o diálogo argumentado, e adoptar criterios ben fundados á hora de tomar decisións individuais e colectivas.	1-2		4		4-5		3	
OBX7 - Tomar conciencia da centralidade das preguntas metafísicas, ao apuntar directamente á cuestión radical do sentido último da realidade e do papel do ser humano dentro dela, reflexionando de maneira dialóxica e crítica sobre o carácter perenne das preguntas sobre o universo e a natureza, sobre a vida e a morte, sobre o individuo e a historia, e o carácter histórico coas que foron e seguen a ser contestadas, para que o alumnado aprecie, valore e se sinta partícipe do esforzo humano por tentar dar un sentido racional á totalidade que o rodea e á súa mesma existencia.	1					3		
OBX8 - Reflexionar e entender a liberdade humana e a súa relación coa vontade, incluíndo o seu tratamento ao longo da historia do pensamento e recoñecendo que está determinada desde varios niveis, para comprender que é condición da creatividade, tamén colaborativa, e para desenvolver desde esta última unha aproximación ao estudo sobre o que é a arte e a beleza.	1-2-5	1		1-2-3	3	1-3	1-3	1-2-3

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	O saber filosófico.	Introdución á filosofía. Que é e outros modos de saber. O uso da razón e a filosofía no noso mundo.	10	9	X		
2	Orixe e evolución da filosofía.	O comenzo da filosofía en Grecia e as grandes figuras da filosofía.	9	9	X		
3	Racionalidade teórica e racionalidade práctica.	Que é a racionalidade? Racionalidade e cultura.	9	9	X		
4	A estrutura da racionalidade.	A persoa. Herdanza xenética e o aprendido. Teorías da personalidade.	8	8	X		
5	As distintas concepcións do ser humano.	O ser humano na filosofía antiga, medieval e renacentista, moderna e contemporánea.	8	9		X	
6	Coñecemento, ciencia e información.	A orixe do coñecemento e os seus límites. Coñecemento científico e dimensión social e política do coñecemento.	8	9		X	
7	A preocupación metafísica pola realidade.	Que é o real? Saber metafísico e coñecemento científico.	8	9		X	
8	A condición moral do ser humano.	A acción humana: liberdade e responsabilidade. Os dereitos humanos	8	9		X	
9	Éticas aplicadas.	Ética e moral. Problemas éticos da tecnociencia. Bioética.	8	9			X
10	Cultura y sociedad.	Elementos da cultura. Proceso de socialización. A orixe da sociedade e o estado.	8	9			X
11	Ideoloxías y sistemas políticos.	filosofía política e democracia.	8	8			X
12	Cultura, arte y procesos creativos.	A creatividade. A beleza.	8	8			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	O saber filosófico.	9

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Coñecer a orixe da filosofía occidental distinguíndoa doutros saberes, e comparándoa con distintas formas de pensamento noutras culturas.	A orixe da filosofía occidental. Os distintos tipos de saberes.	PE	50
CA1.1 - Comprender a radicalidade e transcendencia dos problemas filosóficos e recoñecer as funcións da filosofía en tanto que saber crítico que aspira a fundamentar, analizar e argumentar sobre os problemas últimos da realidade, desde unha vertente tanto teórica como práctica.	Os problemas filosóficos. As funcións da filosofía.	TI	50
CA1.3 - Adquirir un coñecemento significativo das máis importantes propostas filosóficas que se sucederon ao longo da historia, a través da indagación sobre elas e a identificación das cuestións ás que responden.	As distintas propostas filosóficas ao longo da historia.		
CA1.4 - Demostrar un coñecemento práctico dos procedementos elementais da investigación filosófica a través de tarefas como a identificación de fontes fiables, a procura eficiente e segura de información, e a correcta organización, análise, interpretación, avaliación, produción e comunicación desta, tanto dixitalmente como a través de medios máis tradicionais.	A busca de fontes fiables cara a procura segura de información.		
CA1.5 - Desenvolver unha actitude indagadora, autónoma e activa no ámbito da reflexión filosófica, mediante o deseño, elaboración e comunicación pública de produtos orixinais, tales como traballos de investigación, disertacións, comentarios de texto ou outros.	Participación autónoma e activa nos traballos de investigación.		
CA1.6 - Promover o contraste e intercambio de ideas e o exercicio dunha cidadanía activa e democrática a través da participación en actividades grupais e do diálogo racional, respectuoso, aberto, construtivo e comprometido coa verdade, acerca de cuestións e problemas filosóficamente relevantes.	Participación en actividades de xeto respectuoso, aberto e comprometido.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Introducción: radicalidade, problematicidade e universalidade da filosofía. - A filosofía como saber crítico. - Características da filosofía e os seus usos teórico e práctico. - A función da filosofía no conxunto da cultura occidental e o pensamento noutras tradicións culturais. - O contexto do xurdimento da filosofía occidental en Grecia: o paso do mito ao logos e o pensamento sobre a polis. - Breve síntese das grandes épocas da filosofías. - O papel da muller na cultura e na filosofía. - O pensamento galego.

UD	Título da UD	Duración
2	Orixe e evolución da filosofía.	9

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Coñecer a orixe da filosofía occidental distinguíndoa doutros saberes, e comparándoa con distintas formas de pensamento noutras culturas.	A orixe da filosofía occidental.	PE	50
CA1.1 - Comprender a radicalidade e transcendencia dos problemas filosóficos e recoñecer as funcións da filosofía en tanto que saber crítico que aspira a fundamentar, analizar e argumentar sobre os problemas últimos da realidade, desde unha vertente tanto teórica como práctica.	As funcións da filosofía.	TI	50
CA1.3 - Adquirir un coñecemento significativo das máis importantes propostas filosóficas que se sucederon ao longo da historia, a través da indagación sobre elas e a identificación das cuestións ás que responden.	As diferentes propostas filosóficas ao longo da historia.		
CA1.4 - Demostrar un coñecemento práctico dos procedementos elementais da investigación filosófica a través de tarefas como a identificación de fontes fiables, a procura eficiente e segura de información, e a correcta organización, análise, interpretación, avaliación, produción e comunicación desta, tanto dixitalmente como a través de medios máis tradicionais.	Saber identificar fontes fiables de información na investigación filosófica.		
CA1.5 - Desenvolver unha actitude indagadora, autónoma e activa no ámbito da reflexión filosófica, mediante o deseño, elaboración e comunicación pública de produtos orixinais, tales como traballos de investigación, disertacións, comentarios de texto ou outros.	Realización de comentarios de textos.		
CA1.6 - Promover o contraste e intercambio de ideas e o exercicio dunha cidadanía activa e democrática a través da participación en actividades grupais e do diálogo racional, respectuoso, aberto, construtivo e comprometido coa verdade, acerca de cuestións e problemas filosóficamente relevantes.	Participación respetuosa en debates ou diálogos		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Introducción: radicalidade, problematicidade e universalidade da filosofía. - A filosofía como saber crítico. - Características da filosofía e os seus usos teórico e práctico. - A función da filosofía no conxunto da cultura occidental e o pensamento noutras tradicións culturais.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O contexto do xurdimento da filosofía occidental en Grecia: o paso do mito ao logos e o pensamento sobre a polis. - Breve síntese das grandes épocas da filosofías. - O papel da muller na cultura e na filosofía. - O pensamento galego.

UD	Título da UD	Duración
3	Racionalidade teórica e racionalidade práctica.	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Comprender a radicalidade e transcendencia dos problemas filosóficos e recoñecer as funcións da filosofía en tanto que saber crítico que aspira a fundamentar, analizar e argumentar sobre os problemas últimos da realidade, desde unha vertente tanto teórica como práctica.	comprender que é a racionalidade e diferenciar entre os dous sentidos teórica e práctica	PE	61
CA1.2 - Coñecer a orixe da filosofía occidental distinguíndoa doutros saberes, e comparándoa con distintas formas de pensamento noutras culturas.	Este mínimo de consecución xa quedou reflectido na unidade didáctica anterior.		
CA1.3 - Adquirir un coñecemento significativo das máis importantes propostas filosóficas que se sucederon ao longo da historia, a través da indagación sobre elas e a identificación das cuestións ás que responden.	As diferentes propostas filosóficas ao longo da historia.		
CA4.2 - Abordar o problema filosófico do coñecemento, identificando de xeito crítico as ideas e teses máis importantes das distintas escolas filosóficas que reflexionaron sobre a súa natureza, os seus límites e posibilidades, a súa validez, e o papel das distintas facultades humanas na súa consecución.	O problema do coñecemento: - A súa natureza. -Límites. -Validez e -O papel das distintas facultades humanas na súa consecución.	TI	39
CA1.4 - Demostrar un coñecemento práctico dos procedementos elementais da investigación filosófica a través de tarefas como a identificación de fontes fiables, a procura eficiente e segura de información, e a correcta organización, análise, interpretación, avaliación, produción e comunicación desta, tanto dixitalmente como a través de medios máis tradicionais.	Coñecer o proceder da indagación filosófica a través do análise de textos.		
CA1.5 - Desenvolver unha actitude indagadora, autónoma e activa no ámbito da reflexión filosófica, mediante o deseño, elaboración e comunicación pública de produtos orixinais, tales como traballos de investigación, disertacións, comentarios de texto ou outros.	O criterio aplicado a distinguir ambas racionalidades		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.6 - Promover o contraste e intercambio de ideas e o exercicio dunha cidadanía activa e democrática a través da participación en actividades grupais e do diálogo racional, respectuoso, aberto, construtivo e comprometido coa verdade, acerca de cuestións e problemas filosóficamente relevantes.	Promover a actitude tolerante a través do intercambio de ideas sobre cuestións filosóficamente relevantes.		
CA4.1 - Reflexionar sobre a racionalidade humana, analizando de xeito crítico a súa natureza e a súa relación coas compoñentes afectivas do noso psiquismo, e distinguindo o seu uso no coñecemento teórico do que ten como orientador das nosas accións.	Indagar sobre a natureza da racionalidade humana e distinguir os seus usos teórico e práctico.		
CA4.3 - Tomar conciencia da importancia de manter e reforzar o valor da verdade como principio que debe orientar o pensamento e a acción individual e as interaccións sociais, analizando as principais teorías filosóficas que se ocuparon dela, valorando o erro como momento necesario na súa busca e rexeitando a asimilación acrítica de informacións.	Recoñecer o valor da verdade como principio que debe orientar tanto a acción persoal como social.		
CA4.4 - Demostrar un coñecemento práctico dos procedementos elementais da investigación filosófica a través de tarefas como a identificación de fontes fiables, a procura eficiente e segura de información, e a correcta organización, análise, interpretación, avaliación, produción e comunicación desta, tanto dixitalmente como a través de medios máis tradicionais.	O criterio aplicado a ambas racionalidades		
CA6.1 - Comprender, dentro do marco xeral da liberdade, que é o libre albedrío, ou a liberdade interior, en relación coa facultade da vontade, coa autonomía, e coa responsabilidade persoais, reflexionando ao mesmo tempo sobre a existencia do determinismo, e analizando a posibilidade que ten o ser humano de ser libre.	Comprender a relación entre liberdade e responsabilidade persoal.		
CA6.2 - Recoñecer e ser quen de expoñer e de explicar diferentes posturas filosóficas sobre a liberdade da acción ao longo das diferentes épocas e momentos da historia do pensamento.	Comprender as diferentes posturas filosóficas sobre a liberdade de acción.		
CA6.4 - Valorar a liberdade como condición básica para a creatividade humana.	Reflexión sobre os conceptos de liberdade e creatividade a través da análise dunha obra de arte.		
CA6.6 - Demostrar un coñecemento práctico dos procedementos elementais da investigación filosófica a través de tarefas como a identificación de fontes fiables, a procura eficiente e segura de información, e a correcta organización, análise, interpretación, avaliación, produción e comunicación desta, tanto dixitalmente como a través de medios máis tradicionais.	O criterio aplicado a ambas racionalidades		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA6.7 - Desenvolver unha actitude indagadora, autónoma e activa no ámbito da reflexión filosófica, mediante o deseño, elaboración e comunicación pública de produtos orixinais, tales como traballos de investigación, disertacións, comentarios de texto ou outros.	O criterio aplicado a ambas racionalidades		
CA6.8 - Promover o contraste e intercambio de ideas e o exercicio dunha cidadanía activa e democrática a través do exercicio da participación en actividades grupais e do diálogo racional, respectuoso, aberto, construtivo e comprometido coa verdade, acerca de cuestións e problemas filosóficamente relevantes.	O criterio aplicado a ambas racionalidades		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Introducción: radicalidade, problematicidade e universalidade da filosofía. - A filosofía como saber crítico. - Características da filosofía e os seus usos teórico e práctico. - A función da filosofía no conxunto da cultura occidental e o pensamento noutras tradicións culturais. - O contexto do xurdimento da filosofía occidental en Grecia: o paso do mito ao logos e o pensamento sobre a polis. - Breve síntese das grandes épocas da filosofías. - O papel da muller na cultura e na filosofía. - O pensamento galego. - A racionalidade humana. Coñecemento e acción. - A liberdade e o libre arbitrio: vontade, autonomía e responsabilidade. Posturas filosóficas sobre a liberdade de acción. - Determinismo e liberdade.

UD	Título da UD	Duración
4	A estrutura da racionalidade.	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
--------------------------------	-------------------------------	-----------	----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Comprender a radicalidade e transcendencia dos problemas filosóficos e recoñecer as funcións da filosofía en tanto que saber crítico que aspira a fundamentar, analizar e argumentar sobre os problemas últimos da realidade, desde unha vertente tanto teórica como práctica.	Racionalidade teórica e práctica,		
CA1.2 - Coñecer a orixe da filosofía occidental distinguíndoa doutros saberes, e comparándoa con distintas formas de pensamento noutras culturas.	Paso do mito ó logos, filosofía e ciencia, filosofía e relixión		
CA1.3 - Adquirir un coñecemento significativo das máis importantes propostas filosóficas que se sucederon ao longo da historia, a través da indagación sobre elas e a identificación das cuestións ás que responden.	Dogmatismo filosófico, relativismo, escepticismo		
CA2.1 - Achegar unha definición do que é a personalidade, incidindo naquilo que a herdanza xenética e o adquirido teñen que ver na formación desta, recoñecendo os diferentes tipos, e explicando as teses centrais dalgunhas das teorías que a estudaron.	A herdanza xenética e o adquirido na personalidade.		
CA2.2 - Diferenciar e explicar, desde un punto de vista científico, en que consiste a filosofía da mente, a neurociencia e a neurofilosofía, sobre todo producindo traballos de investigación nos que se preste importancia ás TIC.	Saber diferenciar entre neurociencia e neurofilosofía.	PE	50
CA2.3 - Identificar e recoñecer a importancia da motivación como factor enerxético e direccional da vida humana, facendo que o alumnado poida diferenciar entre teorías cognitivas da motivación e teorías humanistas.	Comprensión das teorías cognitivas e humanistas da motivación.		
CA2.5 - Expoñer a reflexión filosófica sobre o ser humano, analizando as posturas máis representativas de dita reflexión ao longo das diferentes épocas e momentos da historia do pensamento.	As posturas máis representativas en torno a reflexión filosófica sobre o ser humano.		
CA4.2 - Abordar o problema filosófico do coñecemento, identificando de xeito crítico as ideas e teses máis importantes das distintas escolas filosóficas que reflexionaron sobre a súa natureza, os seus límites e posibilidades, a súa validez, e o papel das distintas facultades humanas na súa consecución.	Obxecto e suxeito, coñecer, teorías da verdade, ciencia e método		
CA1.4 - Demostrar un coñecemento práctico dos procedementos elementais da investigación filosófica a través de tarefas como a identificación de fontes fiables, a procura eficiente e segura de información, e a correcta organización, análise, interpretación, avaliación, produción e comunicación desta, tanto dixitalmente como a través de medios máis tradicionais.	Búsqueda e análise de información	TI	50

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.5 - Desenvolver unha actitude indagadora, autónoma e activa no ámbito da reflexión filosófica, mediante o deseño, elaboración e comunicación pública de produtos orixinais, tales como traballos de investigación, disertacións, comentarios de texto ou outros.	Comentario crítico de textos		
CA1.6 - Promover o contraste e intercambio de ideas e o exercicio dunha cidadanía activa e democrática a través da participación en actividades grupais e do diálogo racional, respectuoso, aberto, construtivo e comprometido coa verdade, acerca de cuestións e problemas filosóficamente relevantes.	Actividades en grupo sobre temática relevante de esta unidade didáctica.		
CA2.4 - Reflexionar sobre a importancia da motivación, das emocións e da afectividade, comprendendo, ao mesmo tempo, a relación entre estes aspectos do ser humano e a súa incidencia na conformación da personalidade e na nosa conduta.	Reflexionar sobre cómo influen na nosa conducta e na formación da personalidade as nosas emocións e afectos		
CA2.6 - Demostrar un coñecemento práctico dos procedementos elementais da investigación filosófica a través de tarefas como a identificación de fontes fiables, a procura eficiente e segura de información, e a correcta organización, análise, interpretación, avaliación, produción e comunicación desta, tanto dixitalmente como a través de medios máis tradicionais.	Búsqueda de información de xeito seguro.		
CA4.1 - Reflexionar sobre a racionalidade humana, analizando de xeito crítico a súa natureza e a súa relación coas compoñentes afectivas do noso psiquismo, e distinguindo o seu uso no coñecemento teórico do que ten como orientador das nosas accións.	Ver a relación entre razón, atención e emoción		
CA4.3 - Tomar conciencia da importancia de manter e reforzar o valor da verdade como principio que debe orientar o pensamento e a acción individual e as interaccións sociais, analizando as principais teorías filosóficas que se ocuparon dela, valorando o erro como momento necesario na súa busca e rexeitando a asimilación acrítica de informacións.	Reflexión sobre o valor da verdade		
CA4.4 - Demostrar un coñecemento práctico dos procedementos elementais da investigación filosófica a través de tarefas como a identificación de fontes fiables, a procura eficiente e segura de información, e a correcta organización, análise, interpretación, avaliación, produción e comunicación desta, tanto dixitalmente como a través de medios máis tradicionais.	Búsqueda de información de xeito seguro.		
CA4.5 - Desenvolver unha actitude indagadora, autónoma e activa no ámbito da reflexión filosófica, mediante o deseño, elaboración e comunicación pública de produtos orixinais, tales como traballos de investigación, disertacións, comentarios de texto ou outros.	Búsqueda de información de xeito seguro, análise, síntese e comunicación		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.6 - Promover o contraste e intercambio de ideas e o exercicio dunha cidadanía activa e democrática a través do exercicio da participación en actividades grupais e do diálogo racional, respectuoso, aberto, construtivo e comprometido coa verdade, acerca de cuestións e problemas filosoficamente relevantes.	Debater		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Introducción: radicalidade, problematicidade e universalidade da filosofía. - A filosofía como saber crítico. - Características da filosofía e os seus usos teórico e práctico. - A función da filosofía no conxunto da cultura occidental e o pensamento noutras tradicións culturais. - O contexto do xurdimento da filosofía occidental en Grecia: o paso do mito ao logos e o pensamento sobre a polis. - Breve síntese das grandes épocas da filosofías. - O papel da muller na cultura e na filosofía. - O pensamento galego. - A personalidade. - Teorías e tipos de personalidade. - O biolóxico e o adquirido na formación da personalidade. - Teorías da motivación: o cognitivismo fronte á teoría humanista. - As emocións e a afectividade. - A racionalidade humana. Coñecemento e acción. - Teorías do coñecemento. - A posibilidade do coñecemento e as críticas escépticas e relativistas. - O papel das facultades cognoscitivas: racionalismo, empirismo e criticismo. - A verdade. Características e valor da verdade. - Teorías da verdade.

UD	Título da UD	Duración
5	As distintas concepcións do ser humano.	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.5 - Expoñer a reflexión filosófica sobre o ser humano, analizando as posturas máis representativas de dita reflexión ao longo das diferentes épocas e momentos da historia do pensamento.	As distintas concepcións do ser humano	PE	50
CA2.1 - Achegar unha definición do que é a personalidade, incidindo naquilo que a herdanza xenética e o adquirido teñen que ver na formación desta, recoñecendo os diferentes tipos, e explicando as teses centrais dalgunhas das teorías que a estudaron.	A personalidade e os seus diferentes tipos : O herdado e o adquirido.	TI	50
CA2.2 - Diferenciar e explicar, desde un punto de vista científico, en que consiste a filosofía da mente, a neurociencia e a neurofilosofía, sobre todo producindo traballos de investigación nos que se preste importancia ás TIC.	A filosofía da mente.		
CA2.3 - Identificar e recoñecer a importancia da motivación como factor enerxético e direccional da vida humana, facendo que o alumnado poida diferenciar entre teorías cognitivas da motivación e teorías humanistas.	A vida humana. Como se pode definir?		
CA2.4 - Reflexionar sobre a importancia da motivación, das emocións e da afectividade, comprendendo, ao mesmo tempo, a relación entre estes aspectos do ser humano e a súa incidencia na conformación da personalidade e na nosa conduta.	A importancia das emocións e a afectividade na condición humana.		
CA2.7 - Desenvolver unha actitude indagadora, autónoma e activa no ámbito da reflexión filosófica, mediante o deseño, elaboración e comunicación pública de produtos orixinais, tales como traballos de investigación, disertacións, comentarios de texto ou outros.	A reflexión filosófica sobre o ser humano.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- A reflexión sobre o ser humano: a tradición filosófica e a perspectiva científica.

UD	Título da UD	Duración
6	Coñecemento, ciencia e información.	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
--------------------------------	-------------------------------	-----------	----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Achegar unha definición do que é a personalidade, incidindo naquilo que a herdanza xenética e o adquirido teñen que ver na formación desta, recoñecendo os diferentes tipos, e explicando as teses centrais dalgunhas das teorías que a estudaron.	Personalidade, temperamento, carácter, autoconcepto	PE	65
CA2.2 - Diferenciar e explicar, desde un punto de vista científico, en que consiste a filosofía da mente, a neurociencia e a neurofilosofía, sobre todo producindo traballos de investigación nos que se preste importancia ás TIC.	Neurociencia, filosofía da mente		
CA2.3 - Identificar e recoñecer a importancia da motivación como factor enerxético e direccional da vida humana, facendo que o alumnado poida diferenciar entre teorías cognitivas da motivación e teorías humanistas.	A importancia da motivación na orientación da conduta		
CA2.5 - Expoñer a reflexión filosófica sobre o ser humano, analizando as posturas máis representativas de dita reflexión ao longo das diferentes épocas e momentos da historia do pensamento.	Teorías sobre a alma de Platón, Aristóteles, Descartes, La Mettrie, paralelismo, determinismo biolóxico e interaccionismo cerebro-psiue.		
CA4.1 - Reflexionar sobre a racionalidade humana, analizando de xeito crítico a súa natureza e a súa relación coas compoñentes afectivas do noso psiquismo, e distinguindo o seu uso no coñecemento teórico do que ten como orientador das nosas accións.	O ámbito teórico da racionalidade humana.		
CA4.2 - Abordar o problema filosófico do coñecemento, identificando de xeito crítico as ideas e teses máis importantes das distintas escolas filosóficas que reflexionaron sobre a súa natureza, os seus límites e posibilidades, a súa validez, e o papel das distintas facultades humanas na súa consecución.	A natureza do coñecemento. Os seus límites e posibilidades. A súa validez. O papel das distintas facultades humanas na súa consecución.		
CA4.3 - Tomar conciencia da importancia de manter e reforzar o valor da verdade como principio que debe orientar o pensamento e a acción individual e as interaccións sociais, analizando as principais teorías filosóficas que se ocuparon dela, valorando o erro como momento necesario na súa busca e rexeitando a asimilación acrítica de informacións.	A verdade. Teorías filosóficas.		
CA2.4 - Reflexionar sobre a importancia da motivación, das emocións e da afectividade, comprendendo, ao mesmo tempo, a relación entre estes aspectos do ser humano e a súa incidencia na conformación da personalidade e na nosa conduta.	Reflexión escrita	TI	35
CA2.6 - Demostrar un coñecemento práctico dos procedementos elementais da investigación filosófica a través de tarefas como a identificación de fontes fiables, a procura eficiente e segura de información, e a correcta organización, análise, interpretación, avaliación, produción e comunicación desta, tanto dixitalmente como a través de medios máis tradicionais.	Cómo avanza a ciencia?		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.7 - Desenvolver unha actitude indagadora, autónoma e activa no ámbito da reflexión filosófica, mediante o deseño, elaboración e comunicación pública de produtos orixinais, tales como traballos de investigación, disertacións, comentarios de texto ou outros.	Búsqueda segura de información, análise, síntese e comunicación de resultados		
CA4.4 - Demostrar un coñecemento práctico dos procedementos elementais da investigación filosófica a través de tarefas como a identificación de fontes fiables, a procura eficiente e segura de información, e a correcta organización, análise, interpretación, avaliación, produción e comunicación desta, tanto dixitalmente como a través de medios máis tradicionais.	Búsqueda segura de información.		
CA4.5 - Desenvolver unha actitude indagadora, autónoma e activa no ámbito da reflexión filosófica, mediante o deseño, elaboración e comunicación pública de produtos orixinais, tales como traballos de investigación, disertacións, comentarios de texto ou outros.	Análise, síntese e comunicación.		
CA4.6 - Promover o contraste e intercambio de ideas e o exercicio dunha cidadanía activa e democrática a través do exercicio da participación en actividades grupais e do diálogo racional, respectuoso, aberto, construtivo e comprometido coa verdade, acerca de cuestións e problemas filosoficamente relevantes.	Debater		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A reflexión sobre o ser humano: a tradición filosófica e a perspectiva científica. - A racionalidade humana. Coñecemento e acción. - Teorías do coñecemento. - A posibilidade do coñecemento e as críticas escépticas e relativistas. - O papel das facultades cognoscitivas: racionalismo, empirismo e criticismo. - A verdade. Características e valor da verdade. - Teorías da verdade.

UD	Título da UD	Duración
7	A preocupación metafísica pola realidade.	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
--------------------------------	-------------------------------	-----------	----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA5.1 - Coñecer o significado do termo "metafísica", comprendendo que é a principal disciplina das que compoñen a filosofía, identificando o seu obxectivo fundamental, consistente en realizar preguntas radicais sobre a realidade, e entendendo en que consiste o "preguntar radical".	O saber metafísico	PE	50
CA5.2 - Comprender e coñecer algunhas das grandes preguntas metafísicas acerca da natureza: a orixe e a finalidade do Universo, a orde que rexe a natureza ou a oposición entre as visións determinista e indeterminista da natureza e as consecuencias que se derivan de cada unha delas, a través da comparación, análise e contraposición de distintas respostas que se lle deron a estas cuestións ao longo da historia.	A natureza da realidade.		
CA5.3 - Reflexionar sobre a interrogación polo sentido da existencia, explicando as teses centrais dalgunhas teorías filosóficas sobre a vida, por medio de disertacións razoadas sobre a vida e a morte, o devir histórico, e o lugar do individuo na realidade, entre outras cuestións metafísicas.	Metafísica e coñecemento relixioso. O sentido da existencia humana.		
CA5.4 - Demostrar un coñecemento práctico dos procedementos elementais da investigación filosófica a través de tarefas como a identificación de fontes fiables, a procura eficiente e segura de información, e a correcta organización, análise, interpretación, avaliación, produción e comunicación desta, tanto dixitalmente como a través de medios máis tradicionais.	Procura de información sobre as distintas interpretacións da realidade.	TI	50
CA5.5 - Desenvolver unha actitude indagadora, autónoma e activa no ámbito da reflexión filosófica, mediante o deseño, elaboración e comunicación pública de produtos orixinais, tales como traballos de investigación, disertacións, comentarios de texto ou outros.	Realización dun traballo de investigación sobre algunhas concepcións da morte en distintas culturas.		
CA5.6 - Promover o contraste e intercambio de ideas e o exercicio dunha cidadanía activa e democrática a través do exercicio da participación en actividades grupais e do diálogo racional, respectuoso, aberto, construtivo e comprometido coa verdade, acerca de cuestións e problemas filosóficamente relevantes.	Realización dun debate na aula sobre o que entenden por "metafísica" o a súa preocupación pola realidade.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A metafísica e a pregunta polo ser das cousas. - Cosmoloxía e filosofía da natureza. - A natureza e o cosmos. Respostas ás preguntas pola orixe e a finalidade do cosmos. - Determinismo e indeterminismo físicos. - O sentido da existencia humana.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A vida e a morte como problemas metafísicos. - O lugar do ser humano no mundo. - O sentido da historia.

UD	Título da UD	Duración
8	A condición moral do ser humano.	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - Comprender e apreciar dous elementos esenciais que constitúen ao ser humano, a natureza e a cultura, identificando o papel do biolóxico e do concepto de 'cultura' e os seus compoñentes, así como da diversidade cultural.	O ser humano como natureza e cultura.	PE	50
CA3.2 - Coñecer e analizar o ser humano como ser social resultado do proceso de socialización, mediante a diferenciación dos elementos e axentes que o levan a cabo, analizando a importancia de cada un deles na formación da nosa personalidade social e moral, e desenvolvendo unhas actitudes positivas e non estereotipadas respecto ao xénero.	O ser humano como ser social, socialización primaria, axentes de socialización, a natureza do político		
CA3.3 - Tomar conciencia das distintas explicacións dadas sobre a aparición da sociedade e a formación do estado, e tamén dos problemas da nosa sociedade actual mediante a discusión e a posta en común das diferentes solucións aos mesmos.	Teorías do contrato social. Os grandes problemas éticos do noso tempo.		
CA6.1 - Comprender, dentro do marco xeral da liberdade, que é o libre albedrío, ou a liberdade interior, en relación coa facultade da vontade, coa autonomía, e coa responsabilidade persoais, reflexionando ao mesmo tempo sobre a existencia do determinismo, e analizando a posibilidade que ten o ser humano de ser libre.	A liberdade como base da moralidade.		
CA6.2 - Recoñecer e ser quen de expoñer e de explicar diferentes posturas filosóficas sobre a liberdade da acción ao longo das diferentes épocas e momentos da historia do pensamento.	As diferentes posturas filosóficas sobre a liberdade.		
CA2.7 - Desenvolver unha actitude indagadora, autónoma e activa no ámbito da reflexión filosófica, mediante o deseño, elaboración e comunicación pública de produtos orixinais, tales como traballos de investigación, disertacións, comentarios de texto ou outros.	Búsqueda segura de información, análise, síntese e comunicación de resultados		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.8 - Promover o contraste e intercambio de ideas e o exercicio dunha cidadanía activa e democrática a través do exercicio da participación en actividades grupais e do diálogo racional, respectuoso, aberto, construtivo e comprometido coa verdade, acerca de cuestións e problemas filosóficamente relevantes.	O valor moral do respecto na procura dos dereitos humanos. A dignidade.		
CA3.4 - Demostrar un coñecemento práctico dos procedementos elementais da investigación filosófica a través de tarefas como a identificación de fontes fiables, a procura eficiente e segura de información, e a correcta organización, análise, interpretación, avaliación, produción e comunicación desta., tanto dixitalmente como a través de medios máis tradicionais.	Búsqueda segura de información, análise, síntese e comunicación de resultados		
CA3.5 - Desenvolver unha actitude indagadora, autónoma e activa no ámbito da reflexión filosófica, mediante o deseño, elaboración e comunicación pública de produtos orixinais, tales como traballos de investigación, disertacións, comentarios de texto ou outros.	Búsqueda segura de información, análise, síntese e comunicación de resultados		
CA3.6 - Promover o contraste e intercambio de ideas e o exercicio dunha cidadanía activa e democrática a través do exercicio da participación en actividades grupais e do diálogo racional, respectuoso, aberto, construtivo e comprometido coa verdade, acerca de cuestións e problemas filosóficamente relevantes.	Debater		
CA6.6 - Demostrar un coñecemento práctico dos procedementos elementais da investigación filosófica a través de tarefas como a identificación de fontes fiables, a procura eficiente e segura de información, e a correcta organización, análise, interpretación, avaliación, produción e comunicación desta, tanto dixitalmente como a través de medios máis tradicionais.	Búsqueda segura de información, análise, síntese e comunicación de resultados		
CA6.7 - Desenvolver unha actitude indagadora, autónoma e activa no ámbito da reflexión filosófica, mediante o deseño, elaboración e comunicación pública de produtos orixinais, tales como traballos de investigación, disertacións, comentarios de texto ou outros.	Búsqueda segura de información, análise, síntese e comunicación de resultados		
CA6.8 - Promover o contraste e intercambio de ideas e o exercicio dunha cidadanía activa e democrática a través do exercicio da participación en actividades grupais e do diálogo racional, respectuoso, aberto, construtivo e comprometido coa verdade, acerca de cuestións e problemas filosóficamente relevantes.	Debater		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A reflexión sobre o ser humano: a tradición filosófica e a perspectiva científica. - A personalidade.

Contidos

- O biolóxico e o adquirido na formación da personalidade.
- Teorías da motivación: o cognitivismo fronte á teoría humanista.
- As emocións e a afectividade.
- Natureza e cultura no ser humano.
- O ser humano como ser social.
- Elementos e axentes da socialización.
- O proceso de socialización de xénero.
- Sociedade e estado.
- Teorías sobre a formación do estado.
- A liberdade e o libre arbitrio: vontade, autonomía e responsabilidade. Posturas filosóficas sobre a liberdade de acción.
- Determinismo e liberdade.

UD	Título da UD	Duración
9	Éticas aplicadas.	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.2 - Coñecer e analizar o ser humano como ser social resultado do proceso de socialización, mediante a diferenciación dos elementos e axentes que o levan a cabo, analizando a importancia de cada un deles na formación da nosa personalidade social e moral, e desenvolvendo unhas actitudes positivas e non estereotipadas respecto ao xénero.	Comprender a diferenza entre ética e moral. Reflexionar sobre a importancia da ética nas sociedades avanzadas.	PE	50
CA6.1 - Comprender, dentro do marco xeral da liberdade, que é o libre albedrío, ou a liberdade interior, en relación coa facultade da vontade, coa autonomía, e coa responsabilidade persoais, reflexionando ao mesmo tempo sobre a existencia do determinismo, e analizando a posibilidade que ten o ser humano de ser libre.	Determinismo e liberdade, autonomía, heteronomía		
CA6.2 - Recoñecer e ser quen de expoñer e de explicar diferentes posturas filosóficas sobre a liberdade da acción ao longo das diferentes épocas e momentos da historia do pensamento.	Teorías éticas eudaimonistas, deontolóxicas e utilitaristas		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - Comprender e apreciar dous elementos esenciais que constitúen ao ser humano, a natureza e a cultura, identificando o papel do biolóxico e do concepto de 'cultura' e os seus compoñentes, así como da diversidade cultural.	Indagar sobre a orixe das normas morais e sociais. E introducir ao alumnado na análise do feito moral en tanto natural ou cultural.	TI	50
CA3.3 - Tomar conciencia das distintas explicacións dadas sobre a aparición da sociedade e a formación do estado, e tamén dos problemas da nosa sociedade actual mediante a discusión e a posta en común das diferentes solucións aos mesmos.	Introducir ao alumnado sobre a orixe das sociedades e analizar algún dos problemás éticos na nosa sociedade.		
CA3.4 - Demostrar un coñecemento práctico dos procedementos elementais da investigación filosófica a través de tarefas como a identificación de fontes fiables, a procura eficiente e segura de información, e a correcta organización, análise, interpretación, avaliación, produción e comunicación desta., tanto dixitalmente como a través de medios máis tradicionais.	Búsqueda de información sobre o consumo responsable..		
CA3.5 - Desenvolver unha actitude indagadora, autónoma e activa no ámbito da reflexión filosófica, mediante o deseño, elaboración e comunicación pública de produtos orixinais, tales como traballos de investigación, disertacións, comentarios de texto ou outros.	Comentario e exposición crítica de textos		
CA3.6 - Promover o contraste e intercambio de ideas e o exercicio dunha cidadanía activa e democrática a través do exercicio da participación en actividades grupais e do diálogo racional, respectuoso, aberto, construtivo e comprometido coa verdade, acerca de cuestións e problemas filosóficamente relevantes.	Levar a cabo un debate sobre a bioética.		
CA6.8 - Promover o contraste e intercambio de ideas e o exercicio dunha cidadanía activa e democrática a través do exercicio da participación en actividades grupais e do diálogo racional, respectuoso, aberto, construtivo e comprometido coa verdade, acerca de cuestións e problemas filosóficamente relevantes.	Saber debater		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Natureza e cultura no ser humano. - Sociedade e estado. - A liberdade e o libre arbitrio: vontade, autonomía e responsabilidade. Posturas filosóficas sobre a liberdade de acción. - Determinismo e liberdade.

UD	Título da UD	Duración
10	Cultura y sociedad.	9

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - Comprender e apreciar dous elementos esenciais que constitúen ao ser humano, a natureza e a cultura, identificando o papel do biolóxico e do concepto de 'cultura' e os seus compoñentes, así como da diversidade cultural.	Natureza e cultura como elementos esenciais que constitúen o ser humano.	PE	50
CA3.2 - Coñecer e analizar o ser humano como ser social resultado do proceso de socialización, mediante a diferenciación dos elementos e axentes que o levan a cabo, analizando a importancia de cada un deles na formación da nosa personalidade social e moral, e desenvolvendo unhas actitudes positivas e non estereotipadas respecto ao xénero.	O proceso de socialización		
CA3.3 - Tomar conciencia das distintas explicacións dadas sobre a aparición da sociedade e a formación do estado, e tamén dos problemas da nosa sociedade actual mediante a discusión e a posta en común das diferentes solucións aos mesmos.	A orixe das sociedades e do estado.		
CA3.4 - Demostrar un coñecemento práctico dos procedementos elementais da investigación filosófica a través de tarefas como a identificación de fontes fiables, a procura eficiente e segura de información, e a correcta organización, análise, interpretación, avaliación, produción e comunicación desta., tanto dixitalmente como a través de medios máis tradicionais.	Búsqueda de información sobre a diversidade cultural.	TI	50
CA3.5 - Desenvolver unha actitude indagadora, autónoma e activa no ámbito da reflexión filosófica, mediante o deseño, elaboración e comunicación pública de produtos orixinais, tales como traballos de investigación, disertacións, comentarios de texto ou outros.	Realización de comentarios sobre textos dalgunha cultura distinta da nosa para comprender o feito da diversidade cultural.		
CA3.6 - Promover o contraste e intercambio de ideas e o exercicio dunha cidadanía activa e democrática a través do exercicio da participación en actividades grupais e do diálogo racional, respectuoso, aberto, construtivo e comprometido coa verdade, acerca de cuestións e problemas filosóficamente relevantes.	Levar a cabo un debate sobre o feito da importancia de adquirir cultura.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O ser humano como ser social. - Elementos e axentes da socialización. - O proceso de socialización de xénero.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Sociedade e estado. - Teorías sobre a orixe da sociedade. - Teorías sobre a formación do estado. - Problemas da sociedade actual e os retos do século XXI.

UD	Título da UD	Duración
11	Ideoloxías y sistemas políticos.	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.3 - Tomar conciencia das distintas explicacións dadas sobre a aparición da sociedade e a formación do estado, e tamén dos problemas da nosa sociedade actual mediante a discusión e a posta en común das diferentes solucións aos mesmos.	O debate contemporáneo sobre o liberalismo. Conservadorismo, socialismo e nacionalismo. O sistema democrático.	PE	50
CA3.1 - Comprender e apreciar dous elementos esenciais que constitúen ao ser humano, a natureza e a cultura, identificando o papel do biolóxico e do concepto de 'cultura' e os seus compoñentes, así como da diversidade cultural.	Comprender o feito político como cultural.	TI	50
CA3.2 - Coñecer e analizar o ser humano como ser social resultado do proceso de socialización, mediante a diferenciación dos elementos e axentes que o levan a cabo, analizando a importancia de cada un deles na formación da nosa personalidade social e moral, e desenvolvendo unhas actitudes positivas e non estereotipadas respecto ao xénero.	Analizar a estrutura humana como moral e social.		
CA3.4 - Demostrar un coñecemento práctico dos procedementos elementais da investigación filosófica a través de tarefas como a identificación de fontes fiables, a procura eficiente e segura de información, e a correcta organización, análise, interpretación, avaliación, produción e comunicación desta., tanto dixitalmente como a través de medios máis tradicionais.	Indagar sobre os problemas da filosofía política.		
CA3.5 - Desenvolver unha actitude indagadora, autónoma e activa no ámbito da reflexión filosófica, mediante o deseño, elaboración e comunicación pública de produtos orixinais, tales como traballos de investigación, disertacións, comentarios de texto ou outros.	Comentario de texto sobre os sistemas totalitarios.		
CA3.6 - Promover o contraste e intercambio de ideas e o exercicio dunha cidadanía activa e democrática a través do exercicio da participación en actividades grupais e do diálogo racional, respectuoso, aberto, construtivo e comprometido coa verdade, acerca de cuestións e problemas filosóficamente relevantes.	Indagar sobre os mecanismos de participación democrática da cidadanía.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O ser humano como ser social. - Elementos e axentes da socialización. - O proceso de socialización de xénero. - Sociedade e estado. - Teorías sobre a formación do estado. - Problemas da sociedade actual e os retos do século XXI.

UD	Título da UD	Duración
12	Cultura, arte y procesos creativos.	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA6.3 - Coñecer a estética como a parte da filosofía que estuda a beleza, o proceso creativo e a produción artística.	A estética como disciplina filosófica.	PE	50
CA6.1 - Comprender, dentro do marco xeral da liberdade, que é o libre albedrío, ou a liberdade interior, en relación coa facultade da vontade, coa autonomía, e coa responsabilidade persoais, reflexionando ao mesmo tempo sobre a existencia do determinismo, e analizando a posibilidade que ten o ser humano de ser libre.	Analizar o proceso creativo como voluntario, autónomo e libre.	TI	50
CA6.2 - Recoñecer e ser quen de expoñer e de explicar diferentes posturas filosóficas sobre a liberdade da acción ao longo das diferentes épocas e momentos da historia do pensamento.	Comprender que se entende por liberdade de acción.		
CA6.4 - Valorar a liberdade como condición básica para a creatividade humana.	Comprender e valorar a liberdade como condición básica para a creatividade humana.		
CA6.5 - Entender a capacidade humana da creatividade como un proceso de innovación e de asunción de riscos, en relación coa imaxinación, estudando as fases do proceso creativo e as técnicas de desenvolvemento da creatividade, e apreciando a importancia da colaboración creativa.	Analizar as fases do proceso creativo.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA6.6 - Demostrar un coñecemento práctico dos procedementos elementais da investigación filosófica a través de tarefas como a identificación de fontes fiables, a procura eficiente e segura de información, e a correcta organización, análise, interpretación, avaliación, produción e comunicación desta, tanto dixitalmente como a través de medios máis tradicionais.	Analizar e comprender a importancia da imaxe e da cultura audiovisual .		
CA6.7 - Desenvolver unha actitude indagadora, autónoma e activa no ámbito da reflexión filosófica, mediante o deseño, elaboración e comunicación pública de produtos orixinais, tales como traballos de investigación, disertacións, comentarios de texto ou outros.	Comentar algunha obra de arte.		
CA6.8 - Promover o contraste e intercambio de ideas e o exercicio dunha cidadanía activa e democrática a través do exercicio da participación en actividades grupais e do diálogo racional, respectuoso, aberto, construtivo e comprometido coa verdade, acerca de cuestións e problemas filosóficamente relevantes.	Visionado dun documental sobre a arte e posterior debate.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A liberdade e o libre arbitrio: vontade, autonomía e responsabilidade. Posturas filosóficas sobre a liberdade de acción. - Determinismo e liberdade. - Liberdade e creatividade: a liberdade como condición da creatividade. - A arte e a procura da beleza. - A creatividade humana: imaxinación, innovación e asunción de riscos. - Técnicas e fases do proceso creativo. - Creación colaborativa.

4.1. Concrecións metodolóxicas

Comenzarase cada unidade didáctica cunha batería de preguntas ao alumnado para que respondan libremente a elas e a partir da información en xeral que se obteña, iniciarase a abordaxe dos seus contidos específicos.

Posteriormente procederase a impartir as indicacións pertinentes do por qué ou o sentido de cada unidade, para comezar coas explicacións dos contidos que se realizarán de xeito tal que lles permita ir reflexionando sobre eles e pondo a proba as súas competencias.

Na apertura de cada unidade tratarase de que o alumnado comprenda a importancia do problema que se vai tratar e a relación que ten coa súa vida individual e coa comunidade coa que vive.

Trátase que entenda o problema formulado en cada unidade aprofundando en distintos puntos de vista sobre unha pregunta fundamental da filosofía.

Facilitaráselle diversos tipos de información complementaria (glosarios, biografías ou textos e calquera tipo de recurso que se teña na aula virtual) para axudarlles a comprender e ampliar os saberes básicos e que lles resulten motivadores para a participación na súa aprendizaxe.

Realizaranse actividades deseñadas para o desenvolvemento das súas competencias nas que aprenderán

aplicando o que saben e investigando.

Pecharase cada unidade realizando un mapa conceptual no que se organice a información de forma visual e creativa. Realizaranse por grupos traballos de investigación (a lo menos un por avaliación) para fomentar a reflexión crítica sobre os principais retos aos que se debe facer fronte na filosofía contemporánea.

Finalmente haberá un apartado no desenvolvemento de cada unidade donde o alumnado descubra os aspectos esenciais do que aprendeu.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación

Os materiais que se utilizarán neste curso serán basicamente o seguimento das unidades didácticas dun libro de texto de filosofía 4º da E.S.O.

Neste curso en concreto o de Anaya que en ningún caso será obligada a súa compra para o alumnado e que servirá de guía xunto con outros materiais tales como apuntes elaborados polo profesorado, textos seleccionados ou capítulos de libros de distintos autores.

Os recursos consistirán no aproveitamento dos que aparecen na aula virtual tales como videos, documentais e demais que aparezan nela.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Nesta materia para este curso ao ser introductoria para a mellor comprensión dos contidos de primeiro de bacharelato, non podemos recabar información sobre o que o alumnado poida saber dela en cursos anteriores. Polo tanto, a partir da presentación e lectura de distintos textos, procuraremos descubrir as súas capacidades de comprensión e expresión lingüística, pedíndolles que resuman os textos, que intenten localizar e descubrir cales son os conceptos clave, que artellen un mapa conceptual ou esquema seguindo a orden lóxica dos textos, e finalmente que ofrezan unha valoración persoal sobre os temas e as teses que estén reflectidos neles.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8	UD 9	UD 10
Peso UD/ Tipo Ins.	10	9	9	8	8	8	8	8	8	8
Proba escrita	50	50	61	50	50	65	50	50	50	50
Táboa de indicadores	50	50	39	50	50	35	50	50	50	50

Unidade didáctica	UD 11	UD 12	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	8	8	100
Proba escrita	50	50	52
Táboa de indicadores	50	50	48

Crterios de cualificación:

Neste nivel educativo para o curso de 4º E.S.O na materia de filosofía, o peso na avaliación da parte teórica suporá o 50% .

O peso da parte práctica suporá o 50% restante.

Para aprobar a avaliación, é necesario acadar na parte teórica un mínimo dun 2 sobre 5.

Con menos dun 2 a nota máxima de avaliación sería un 4.

En cuanto as cualificacións, cabe apuntar que só a partir das 75 décimas se transforma a nota obtida en cada avaliación e no curso no número enteiro seguinte.

Nos exámenes descontarase nota a partir de 10 faltas de ortografía: 0,05 puntos ata un máximo do 20% da nota do exame.

A nota final será a media aritmética das notas das tres avaliacións tendo en conta que o cálculo da media do curso farase coa nota real (coas décimas obtidas polo alumnado) e non a partir dos números enteiros dos boletíns concretados a partir das devanditas notas con decimais.

Un alumno que chegado xuño, teña unha ou dúas avaliacións suspensas cun 3 ou mais, pode aprobar directamente na avaliación ordinaria sempre que a media das tres avaliacións, supere os cinco puntos. Porén, un alumno que, chegado xuño, teña algunha avaliación con menos dun 3, deberá recuperar esa avaliación. Non se fará media se algunha avaliación o alumno non chegase a os 3 puntos; en tal caso, deberá recuperar a avaliación e obter un tres ou mais de tres puntos na mesma para poder facer media coas outras avaliacións.

Un alumno que, chegada a convocatoria ordinaria de xuño, non acade o aprobado coa media das tres avaliacións, poderá facer a recuperación das avaliacións suspensas.

Se aínda así, coas notas obtidas nesas recuperacións a media non lle dá, a materia quedará suspensa.

Copiar na proba de control escrita ou en calquera dos outros traballos é motivo de retirada de exame e falta disciplinaria (leve). Igualmente cabe indicar que se o profesor ou profesora da materia tivese dúbidas razoables acerca da licitude dos medios empregados por algún alumno ou alumna para obter unha determinada cualificación nun exame, poderá esixirlle no prazo dunha semana desde a entrega dos exames corrixidos, que se someta a unha defensa oral da materia correspondente ao mesmo.

Crterios de recuperación:

Un alumno que chegado xuño, teña unha ou dúas avaliacións suspensas cun 3 ou mais, pode aprobar directamente na avaliación ordinaria sempre que a media das tres avaliacións, supere os cinco puntos. Porén, un alumno que, chegado xuño, teña algunha avaliación con menos dun 3, deberá recuperar esa avaliación. Non se fará media se algunha avaliación o alumno non chegase a os 3 puntos; en tal caso, deberá recuperar a avaliación e obter un tres ou mais de tres puntos na mesma para poder facer media coas outras avaliacións.

Un alumno que, chegada a convocatoria ordinaria de xuño, non acade o aprobado coa media das tres avaliacións, poderá facer a recuperación das avaliacións suspensas.

Se aínda así, coas notas obtidas nesas recuperacións a media non lle dá, a materia quedará suspensa.

6. Medidas de atención á diversidade

Programar actividades, exercicios, lectura e comentarios de textos, etc... mais sinxelos para o alumnado con dificultades de aprendizaxe, sobre todo, nos primeiros meses de clase, intentarase que progresivamente comprendan os principios esenciais para poder introducirse, posteriormente, naqueles temas máis abstractos ou complexos.

Proporcionarlles axuda directa naquelas actividades que se realicen na aula, coa finalidade de ir orientando de maneira personalizada o seu proceso de aprendizaxe.

Incluir dentro do seu plan de traballo actividades sinxelas e adicionais que lles permitan cubrir as lagoas conceptuais

que posúan.

Nos traballos en grupo, organizar estes de tal maneira que este alumnado se atope distribuído en diferentes grupos co fin de poder ser axudados polos compañeiros con mellor rendemento académico na realización das tarefas.

Se existise alumnado de altas capacidades ou cun maior nivel de coñecementos, programaríanse medidas pedagóxicas complementarias:

a.- Lecturas dirixidas de libros ou textos de maior dificultade conceptual, e

b.- Actividades complementarias sobre aqueles temas que máis lle poidan interesar.

De haber alumnado con necesidades especiais atenderáse en todo caso aos protocolos que se indiquen por parte do departamento de orientación do centro.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - O uso correcto dos argumentos no diálogo.	X	X			X	X		X
ET.2 - As mulleres na filosofía.	X				X	X		X
ET.3 - A loita contra a inxustiza para lograr a igualdade.	X		X			X		X
ET.4 - A responsabilidade dixital nas relacións humanas.				X				X
ET.5 - A diversidade cultural e a diferenza.				X	X		X	X
ET.6 - O manexo da incerteza e o fomento da creatividade.	X	X				X		
ET.7 - A diversidade cultural.				X	X		X	
ET.8 - O consumo responsable e a sostiabilidade.								X
ET.9 - O respecto ao medio para preservar o planeta.								X
ET.10 - A diversidade cultural.				X	X		X	
ET.11 - O compromiso e a participación en democracia.						X		X
ET.12 - A publicidade.								

	UD 9	UD 10	UD 11	UD 12
ET.1 - O uso correcto dos argumentos no diálogo.				
ET.2 - As mulleres na filosofía.	X	X		X
ET.3 - A loita contra a inxustiza para lograr a igualdade.		X	X	

	UD 9	UD 10	UD 11	UD 12
ET.4 - A responsabilidade dixital nas relacións humanas.		X	X	
ET.5 - A diversidade cultural e a diferenza.	X			
ET.6 - O manexo da incerteza e o fomento da creatividade.				X
ET.7 - A diversidade cultural.		X	X	X
ET.8 - O consumo responsable e a sustentabilidade.		X		
ET.9 - O respecto ao medio para preservar o planeta.	X	X		X
ET.10 - A diversidade cultural.		X	X	X
ET.11 - O compromiso e a participación en democracia.			X	
ET.12 - A publicidade.	X			X

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Cine e filosofía.	Procederáse no centro quincenalmente á proxección dunha película elegida polo departamento de filosofía para a visualización por parte do alumnado e o profesorado e un posterior debate.	X	X	X

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
Resultados académicos normais (tasa reducida de suspensos) e ritmo de desenvolvemento das unidades didácticas adecuado dentro da dispoñibilidade real de tempo
Metodoloxía empregada
Resultados académicos normais e clima de aula bo
Clima de traballo na aula
Clima de aula bo

Descrición:

A programación e o ritmo de desenvolvemento da mesma no proceso ensino-aprendizaxe tentará adaptarse en función das características, capacidades, habelencias e actitude do alumnado, polo que atenderemos á relación entre a programación, o traballo na aula, os resultados que se vaian conseguindo.

Os resultados nas diferentes probas e en cada periodo de clase serán esenciais como indicadores da adecuación do proceso de ensino-aprendizaxe. Igualmente, o diálogo permanente co alumnado, co titor de cada aula e cos pais a través do titor, o intercambio de información con outros docentes nas xuntas de avaliación, serán os instrumentosa empregar para revisar, avaliar e, se fose preciso, modificar a programación non só en función dos resultados académicos senón en función do desenvolvemento integral de todos os alumnos da aula.

Cabe lembrar ademais que unha das tarefas fundamentais das xuntanzas de Departamento será a de facer un seguimento avaliativo da programación. Se os nosos obxectivos non nos permiten acadar os resultados esperados, implicaría a necesaria revisión e modificación da presente programación. En consecuencia, a presente programación poderá ser obxecto dalgunha variación, previa conformidade dos membros do Departamento, en beneficio do proceso de ensino-aprendizaxe.

Neste sentido, a reflexión docente e a autoavaliación do desenvolvemento das programacións didácticas levarase a cabo ao finalizar cada avaliación.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

A programación e o ritmo de desenvolvemento da mesma no proceso ensino-aprendizaxe tentará adaptarse en función das características, capacidades, habelencias e actitude do alumnado, polo que atenderemos á relación entre a programación, o traballo na aula, os resultados que se vaian conseguindo.

Os resultados nas diferentes probas e en cada periodo de clase serán esenciais como indicadores da adecuación do proceso de ensino-aprendizaxe. Igualmente, o diálogo permanente co alumnado, co titor de cada aula e cos pais a través do titor, o intercambio de información con outros docentes nas xuntas de avaliación, serán os instrumentosa empregar para revisar, avaliar e, se fose preciso, modificar a programación non só en función dos resultados académicos senón en función do desenvolvemento integral de todos os alumnos da aula.

Cabe lembrar ademais que unha das tarefas fundamentais das xuntanzas de Departamento será a de facer un seguimento avaliativo da programación. Se os nosos obxectivos non nos permiten acadar os resultados esperados, implicaría a necesaria revisión e modificación da presente programación. En consecuencia, a presente programación poderá ser obxecto dalgunha variación, previa conformidade dos membros do Departamento, en beneficio do proceso de ensino-aprendizaxe.

Neste sentido, a reflexión docente e a autoavaliación do desenvolvemento das programacións didácticas levarase a cabo ao finalizar cada avaliación.

Aqueles aspectos que consideremos oportuno proceder a modificalos, indicaranse na Memoria de remate deste curso 2023-2024, melloras que se recollerán na programación do vindeiro curso 2024-2025.

9. Outros apartados